

ACC. N:R M. 16586:1-90.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Anders Gustavsson*
Härad: ..... Berättare: *Gärda Göransson*
Socien: *Lund* Berättarens yrke: *handelsbiträde*
Uppteckningsår: *1966* Född år *1893* i *Lund*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Stadstraditioner. s. 1-90.

LUF 126

Skriv endast på denna sida.

M. 16586.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Ifylles av uppgiftslämnaren

Berättarens namn: Gärda Göransson Fröken
" födelseår: 1893
" födelseort: Lund
" yrke: Handelsbiträde

Makes/makas namn: _____
" födelseår: _____
" uppväxtort: _____
" yrke: _____

Faders namn: Lars Göransson
" födelseår: 1850
" uppväxtort: Lacka tunga
" yrke i staden: Modellsnickare
" yrke före ev. inflyttning till staden: _____

Moders namn: Maria
" födelseår: 1861
" uppväxtort: Kom till Lund vid 2 års ålder från Gårds-
tunga
" yrke i staden: Hade aldrig något yrke
" yrke före ev. inflyttning till staden: _____

Farföräldrars yrke: Litet lantbruk
Morföräldrars yrke: De dog, när mor var 2 år, Mor upp-
fostrades hos sin
Antal syskon: 3 mödrer i Lund.

Bostad

Hon var född på Västergatan¹² men kom 1901 till Sigrids-gatan 6 och bodde där till 1964. Orsak till att föräldrarna flyttade från Västergatan 12, var att de skulle på ett tryck, ykterigare, hy på Västergatan hade de blott ett rum och kök. Huset på Sigrids-gatan var kvärvånings stenhus. Det fanns 7 lägenheter och ett överrum ovan på andra våningen. Där bodde aldrig någon familj utan en person. Det var ett rum och ett litet kök. Fjerskvinnan sade sig för länge sedan ha hört av en annan kvinna, att huset skulle vara 100 år då. Byggherrarna kände hon inte till. Det var visst en präst som ägde huset för sin fiden. Flyresgästerna fick tapetserat gratis men annars skedd många reparationer eller omändringar.

av huset, medan hon bodde i är Sages-
kvinnans föräldrar bodde i andra våningen.
Hennes far hade sagt att de betalade 90
Kp om året i hyra. Förhållandet till
hyresvärdarna var alltid gott. Det förekom
aldrig några konflikter. Den första hyres-
värdens hette Karlsson. Han var smärkin-
arbetare men såldes huset, när bröken Gärans-
son var i skolåldern, till en viss Pålsson.
Han var snickare still yrket. När hon var
vuxen, flyttade Pålsson. I stället blev en,
som hette Nilsson, hyresvärd. Han hade tidi-
gare varit lantbrukare. På de snare åren
var fru Jönsson hyresvärd.

Familjen Gäransson hade två rum och
kök. Rummen kallades ytterrummet och
inner- eller gårdtrummet. Hennes bror
läg i ytterrummet tills han gifte sig 1906.

ACC. N:R M. 16586:3.

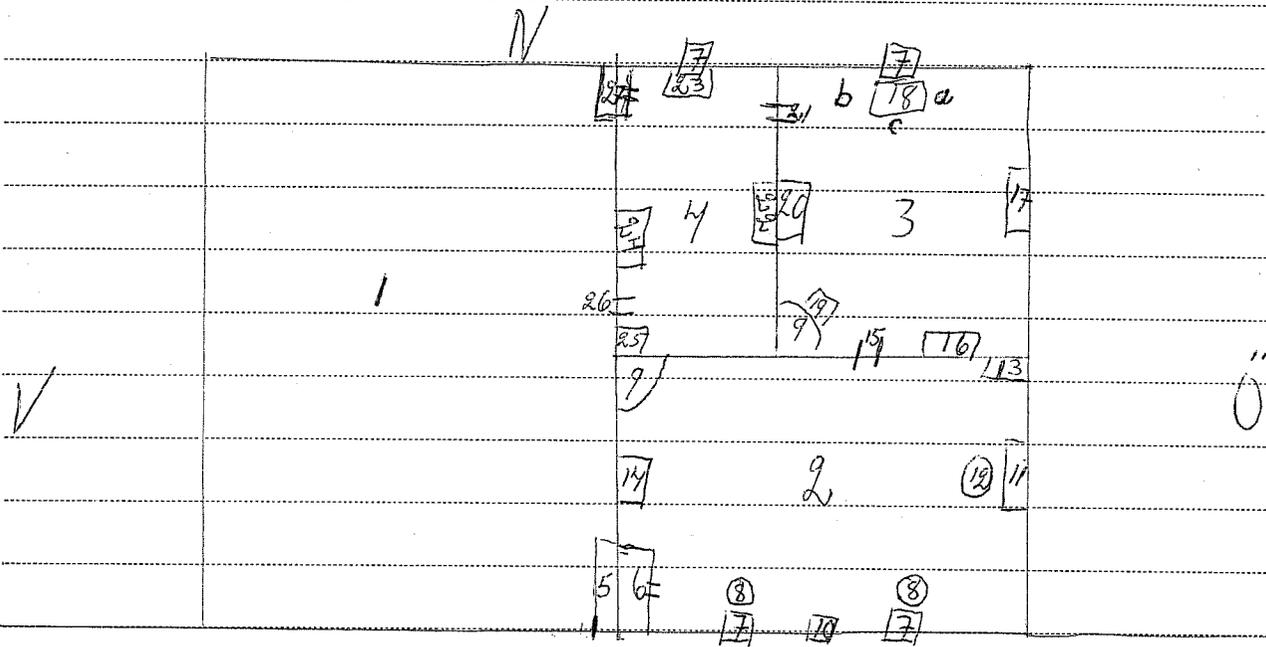
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Då flyttade han hemifrån. Han var född 1884 i Lysern, som blev född 1891 gifte sig i 40 års åldern och flyttade då ut i Om dagen fick flickorna vara i yferrummet. Det ville helst vara där, ty det var störst. Yferrummet ansåg som en som finare, men det var inte förbjudt att vara där om dagarna. För mörk och flickorna låg i inrerummet. Efter 1906 fick flickorna sin sovplats i yferrummet. Rummen användes inte ofta under olika årstider. Handarbeten o. dyl. fick man utöfa var som helst. Flickorna höll helst till med sina systrar i yferrummet. Gästerna togs emot i yferrummet, ty man kom in där men gästerna fick även komma till inrerummet. Några späd barn fanns inte, ty sagelkvinnan var sjätte yngsta barnet.

ACC. N:R M. 16586:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Föräldrarna var tillfredsställda med bostaden.
Hon körde aldrig, att de var missnöjda
med något.

Sigridsgatan

S

Teckenförklaring av bostadsplanen:

1 = Grannens lägenhet

2 = Ytterrummet

3 = Inne rummet

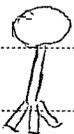
4 = Köket

5 = Trappuppgång

6 = Förhuga med dörr in till ytterrummet

7 = Fönster. Det fanns två i ytterrummet och ett i vardera inne rummet och köket.

8 = Förhållbord. De hade rund skiva och ett ben som stod på tre fötter.

9 = palkugn. Man eldade aldrig i den. I ytterrummet värmdes man upp med värmen från inne rummet. Det var en varm bostad vi hade.

10 = Spegel

11 = Soffa

12 = Svart bord

13 = en skänk som far gjort. Där hade vi
porstin.

14 = byrå med lådar

15 = Dörr mellan yttre och inmerum

16 = Ut drags "puff" som vi flickor låg i
före 1906

17 = två manssäng till att dra ut.

18 = Fyrkantigt bord ^{med ben} där af man alltid.

19 = rund spis en liten kakelugn. Vi kallade
den "melraljös". Den hade på baksidan
rör, som gick in i pottugnen.

20 = symaskin

21 = dörr mellan inmerum och kök.

22 = Vägghast bord med hylla ovanför till
att sätta källrikare på.

23= Diskbänk och vask Under vasken fanns
frå dörren inman för vilka fanns hyllor
för pannor och grytor.

24= Hyllor samman i väggen med
terrängfötter. Det sköt alltså inte
ut framför väggen. Vi hade porsting järn.

25= Järnspis. Vi hade den i min barndom,
men när jag blev vuxen fick vi gasspis.

26 = Dörr från köket ~~och~~ kvarigrum.
man kunde komma in på gården.

27 = Skafferiet med terräng från köket.

Vid bordet i ytterrummet stod stolar
det var trästolar med stoppad sis, som
man ännu hade kvar, och visade. I inner-
rummet hade man stoppade trä-
stolar av en annan typ.
I ytterrummet hängde en kruk.

vacker" fotograflampa på i taket. I innerrummet och köket hade man en in-fotogamlampa på bordet på vardera stället. Det var den enda belysningen som fanns i lägenheten. På bordet i yttre rummet låg alltid ett fotografialbum. Man hade färgglada inramade planscher på väggarna. De fanns fortfarande kvar på Sagens Kyrka. Vidare fanns väggbordet med vers på som stod i köket. Hon kom till ihåg någon sådan vers.

Familjen åt alltid i innerrummet. När de hade främmande åt man i yttre rummet så vitt det inte var goda mejner. Där satt man i innerrummet. I köket fanns två pinnstolar. Inget av möblerna hade er-hällits, genom arv. Far gjorde en del sjöströ, bl. a. stänken. Den var hög men smal.

Ut drags lada		
Utsirningar	Dörr	Utsirningar
Ut drags lada		

Far hade en hyvelbänk m. m
i källaren. Där arbetade
han om kvällarna. Jag vet inte
just vad han tillverkade. Jag
vet bara, att han hyvlade
mycket. Han sålde inget.
Man köpte inga begagnade
möbler.

Familjen sandade aldrig golven. Denna
sed hade hon en gång sett i Spetsamåla i Ble-
kinge, där man sandade golven i rummet.
Hon blev mycket förvånad över det.
Möbleringen var densamma i andra
hem som hon kände till. "Var man kom, såg
man möblerna uppkända, så."

Junga möbler ansågs finare än andra.
Det var inget som barnen inte fick röra.
Fanns det fina möbler i andra hem? Ja, i mors

fosterhem. De hade fina möbler tyckte jag. Inga hade det, men jag tyckte det. De hade det bättre ställt, ty de var handlemde. Vi umgicks alltid.

Lagelskvinnan kände mig till några möbler, som ansågs gammalmodiga. I ysterrummet fanns en stor matta på golvet. I innersrummet låg en bänk en lång smal tras matta men en tid fanns en större matta. I köket hade familjen en lång gångmatta (trasmatta) I parstugan fanns en dörrmatta. Man köpte alla mattor, ty ingen i familjen vetade.

I sängerna hade man inte madrasser utan en underdyna, stoppad med fjäder, i varje säng. Vi hade stickte, men jag minns inte, att det före kom filtar. När jag var riktigt liten, hade jag endast underlakan. Ungtän när jag började skolan, fick jag

övertakaren. Jag minns hur glad jag blev över det.
Omgått fanns inte utan under takarna
lades ut på Kuddeln.

Man eldade med koks och kol i "mekral-
jäsln" och järnspisln i köket. Maten lagades
på järnspisln i köket. Köksspisln var stor.
Mor lyfte upp ringarna och satte på grytan.
På spisln fanns en vatten behållare på sidan.

Det fanns inga regler för det fick vara
bänk. Det var inget bestämt klokska, när
barnen skulle lägga sig utan det skulle
de göra, när läxorna var lästa.

Mat, dryck, husgeråd och måltidsseder.
Vi höll 3 måltider, Far åt före oss andra på
morgonen innan han gick till arbetet. Barnen
åt innan vi gick till skolan, som började vid 8-tiden.
Man drack alltid kaffe på morgonen, även barnen.
Vidare fick man smörgåsar, alltid med pålägg, det
var ost, korv och salt kött. Far fick smörgåsar
med sig på arbetet. Barnen hade smörgåsar med
pålägg med sig till skolan men inget att dricka.
Mor packade in allt och stök smörgåsarne för
barnen. Barnen fick inte hjälpa till. Mor ville göra
allt själv. Middag åt klockan 12. Då kom far hem
och alla i huset åt då på en gång. Det före kom alltid
två rätter, ofta var det soppa, mild kött, grönsaker
och klimp som förrätt. Vi hade olika rätter
till middagarna. Jag minns särskilt mors goda
köttbullar. På torsdag hade vi ärter och fläsk
samt på söndag alltid pek. På eftermiddagen

Drack mor kaffe lösam, då var ju ingen av de andra hemma. Tredje målet hölls vid 6-tiden, när far kom hem. Far fick då steka potatis, som han offra åt tillsammans med salt sill. Han ville alltid ha lite gult smut än de andra. För övrigt åt man smörgås, drack kaffe, te eller smörgås. Te före kom blott på kvällen. Mjolk drack vi till middag och kväll. Far drack alltid "dricka blandning" till middag. Det var en blandning av mjolk och dricka. Han tyckte det var mörkalkande äm mjolk. Mjölken köptes på mejeriet i spannar, som vi hade med oss på mejeriet mätte de upp mjölken med litermått. Vi köpte endast sot mjolk, ty skummjolk tyckte vi inte om. Drickan köptes i stora flaskor i affären. Hästkött förekom inte. Istället köpte mor ofta axkött. Jag tror inte mor gillade hästkött för hi hade inte det. Stekt lever serverades ofta. Hjarta åt vi inte, ty det gillade vi inte.

Jag vet inte om jandra åt inävismat av fisk före
Kam salt sill och kokt fisk med senapsås ofta.
Tispen handlade vi på torget av gummorna. Far
tyckte om salt sill. Jag & ville aldrig äta salt sill
och gjorde det inte heller, ty barnen blev
aldrig tvungna att äta en maträtt, som man
ogillade. Jag känner inte till att vissa fisk-
sorter ansågs molliuolande att äta^{en} kokt ät
vi någon gång. Den var nog för dyr för att köpa
ofta. Stenka rödspäcker hade vi behå^{tt} ofta till middag.
Grönsaker förekom inte mycket annat
än i sopparna, som mor ofta gjorde. Det var
mest morötter men i sopparna fanns även purjolök
Grönsaker & och fisk köptes på Märkets torget.
Kötkörstjärning hade smag Mand på Stortorget.
Tomater hade vi inte förrän jag blev stor.
Jag åt inte tomater, förrän jag var åtmin-
stone Hugo år. De fanns inte förut. Beet

siner köptes vid högtider och fester och någon äpplen. Detta såldes i affärerna. Barnen fick alltså sällan frukt och "gott". Jag fick 2 öre av far varje söndagsmorgon redan när vi bodde på Västergatan. För de spanstarna köpte jag då "gott" av en gumma på Banstorgst. Annars fick vi barn inga pengar. Försäljare gick ofta omkring och sålde bonader o. dyl., men vi köpte aldrig något av dem. Det fanns ett rökeri i Självedgatan, där man handlade ibland. När vi bodde på Västergatan handlade vi en affär, som låg i en källare vid Banstorgst. De skickade våra meller med hem till barnen. Kläderna köptes i Lunds vävstuga, ty denna innehades av mors fostermor. Där hade man inte herrkläder, så den fick far köpa någon annanstans men jag vet inte var. När konsum kom till, blev mina föräldrar medlemmar där.

Därefter handlade mer alltid i konsum. Det var kött- och speceriaffär vid Märkens forgel och bagare vid Rindögatan. En onsdag i månaden var det marknad på Märkens forgel då förekom komsell på rådhuset. Vi handlade inte jätt något på marknaderna annat än lite roliga saker och sprang och hade roligt.

Mor köpte aldrig färdiglagad mat. Hon bakade småkakor hemmat så länge vi hade järnspisen. När vi fått gasspisen slutade hon baka helt och hållet. Men vi flickor bakade ibland på skoj kakor i gasspisen. Ovan på gasspisen i grytor kokade vi, mest vid jul "klenor", dvs klenetter. Matbrödet handlade mer i konsum och förut hos bokaren och på mejeriet på Magle Stora kyrkogata. Inga slakt eller byggnad förekom i kummet. Ej heller hade man några husdjur. Trädgård och koloni ägde man inte.

Det förekom både stekt och kokt mat, kaffet
i sopporna var ju alltid kokt. Stekt fläsk
och bruna bönor serverades emellanåt. Kött-
bullarna var stekta liksom vanligen fiskeri-
utom korvskiv. Potatisen köptes på markens torget.
En hektoliter af gången. Potatisen förvarades
i källaren. Det ganns en mat- och en ved-
källare. I den senare hade jag sin hyvelbänk.
Till middag älsk alltid grovt brödet, kallat
kavring. Får vill ha det. Stekpannorna
var av järn. Får hade sjätte gjort en sådan
gryta som var också av järn med tre fötter.
Grytorna sattes ned i källan, när vi hade
järnspisen. Maten lagades mer alltid i köket.
Gafflarna och knivarerna hade träskuff och
fick med vissa mellanrum poleras för att bli blanka.
Vi hade silverfredag, som blott togs fram vid
högtidligare tillfällen. I vardagslag användes

vanliga skedar. Samt minne från förs hem ägde
vi två träskedar men de användes inte. Kopper
och tallrikar var av förslim. Dessutom före-
kom träskedar och trävispar, Kaffebrändor
och kryddor krossades inte hemma på
sommaren kokte mor i ringan, gurkor och
rabarber, Rabarberna skars i bitar och lades
rå på flaskor tillsammans med vatten. Flas-
kan korkades och härskades. Senare kokte mor
äpplen i somaker och någon gång äp. Ringan
kokades i vissa fall ihop med gräparon. Det
var gott till köttbullar. Paraffin hade man inte
utan band över burken med gellösampapper. Det
skedd både med grankorna och ringonen. Mor
gjorde löksill men förvarade inte någon
längre tid utan retskte några gånger. Krydd-
sill varade längre. Den förvarade mor i
ett stort kruka. 3 stora ringonkruka, vardera

rymskåle ca 5-7 liter, lades in varje sommar.
Gurkorna förvarades i massor av mindre
burkar. Rabarberintäggningen hade mindre
omfattning. Det rörde sig om några stycken flaskor.
Vinfrukt- och blåbärssylt kokades också för
vintern. Flaskorna korkades och härfsades.
Gurkinläggningen var äftiksgräka. Alla de
inlagda konserverna förvarades i mat-
källaren. Inget vinterförråd av roffruktek an-
skaffades. Det hände aldrig, att familjen
svält. Under första världskriget fick man
stå i kö för alltting. Speciellt svårt var det att
 få tag i potatis. Far fick ibland potatis av sin
kusin, som hade lantränk, koljer. Det fick
våra hyst med dessa gåvor, så att ingen fick reda
på det. Av dagens måltider kallades middagen
middag, och kvällsmaten kallades "äta kväll".
Ibland hände det att vi drack kaffe eller te

engång till senare på kvällen. Alla familjemed-
lemmarna åt på en gång utom vid morgon-
måltid. Måltiderna var samma på söndag och
vardag. För och mor åt tidigt på söndagsmorgon
men barnen låg längre och gick ut i köket
och åt, när de stigit upp. Mor hade smör-
gäsar med sig till arbetet men fick inget
fri mat på arbetsplatsen. Måltiderna hölls
alltid i innersrummet. Inga möbler flytta-
des in för måltiden, ty det fanns tillräckligt med
stolar. Mor dukade och lagade mat ensam.
Barnen fick mlk hjälpa till. Mor åt vid
bord nr 18 (se skissen ovan) Faderns plats har
jag markerat med a, moderns med b och barnens
med c. Ingen fick stå och äta. Barnen hade
rätt att prata under måltiden. Vi hade alltid
duk på bordet, när vi åt. Den var mindre än
bordskivan. Vaxdukar kom först, när vi blev stora.

Uppläggsfat för pålägg etc var långsmala och runda
glasskålar. Varm mat serverades i porshinskålar.

Knivar och gafflar bindades in i flanel
i lådor med sack för varje kniv och gaffel.
Skedarna låg i en liknande slags låda för sig. Knivar,
gafflar och skedar förvarades i skåp nr 24 (se
skissen ovan) i köket. Tallrikarna placerades
på hyllan ovanför bordet i köket. Grytor och
pannor låg under vasken. Tyndare porshin
förvarades i skänken som har gjort. Det
finare porshin och bestick var köpt. Något
var gåvor, t.ex fars och mors bröllopspresynt.

Bräddningar med mat förekom ofta på sabb
mån i ytterrummet. Det var mest släkten vi
umgicks med ^{hos} de i lunds vävnadsdepå. Vidare
spee en samling av fars arbetskomrater. Vid
dessa tillfällen användes det bästa porshinet.
Alla slags kalla rätter serverades Primskorvar

och köttbullar skulle vara varma. Först bjöds
man på kaffe och kakor. En snygg duk lades på.
När vi flickor blev stora, hade vi bjudningar
för våra väninnor. Det var våra föräldrar glada åt.

Kaffebjudningar före kom ofta. Då bjöds
man på kaffe, vetebröd och småkakor och
en och annan gång bakelser men aldrig läsk.

För hade inte mycket sprit hemma. Han drack
aldrig i vardagslag. När far hade herrbekanta,
spelade de pippis och drack varm toddy,
men ingen blev berusad. Emarna spelades
inte kort utan satt och pratade. Mor köpte
vin. Det bjöds damerna på.

Kläder.

När vi systrar var små, var vi lika klädda. Mor köpte lika till oss båda på en gång. En gång fick vi var sin blå kappad och gula kängor, "knäppkängor". På sommaren hälle vi läderskor men kängor om vintern. Skor och strumpor var svarta. Det enda mor sydde till sig och oss flickor var färskläde. Mor färskläde gick runt hela kroppen och var bundet runt midjan medan flickornas gick över axlarna och var vackert broderade. Mor gick med byg till någon sömmerska och fick sytt kläppningar till sig och oss. Jag hade en hatt med upprikt brätte runt om, och fingervantar. Mor stickade rull men vi hade spekar till jakan o.d. och broderade fina manen. När vi flickor var små, hälle vi, när det var kallt, en schal runt halsen som gick

ned under armpålarna och knöts på ryggen.
Mor köpte hatt första gången, när vi bodde
på Västergatan. Då hade ännu de flesta kvin-
nor schalff. "Mor var tidigt ute, då det gällde
hatt". Mors svarta schalff hade vi sedan som
duk på symaskinen. Få kläder, både för män
och kvinnor, var mörka. Mor hade dock
randiga ljusa blusar, men svarta ^{klängor} och
strumpor. Hon sade, att hon haft vita strumpor,
när hon var ung. Hennes kjolar var långa
och räckte nästan ned till marken. Hon hade
ett bälte runt livet med hakar i för att fästa
uppkjolen, när hon var ute.

Far hade kostymer med långa rockslag.
Karlarna hade inga speciella sommarkläder utan
ljockt tyg sommar och vinter. Far och mor
hade klängor. Allminstone mor hade troligen
läderskor under sommaren. Hon hade mörka

Kappa, men jag har glömt hur den såg ut. När hon gick ut för en kort stund hade hon en mörk rubig schal med fransar över sig. Far hade kostym i arbetet. Han hade skjorta med lös krage, som mor strök och stärkte, samt manschetter. I arbetsskjortorna hade han inte stärkkrage utan "linning." Far hade rosett.

Som huvudbonad, i arbetet använde han en mössa med blank skärm. Kubbe hade han för länge sedan i västergatan. Det var hård hatt, men snare skaffade han mjuka filt-hattar.

Junga begagnade kläder köptes i familjen. Mor ändrade ibland om klädderfer på sy-maskinen. Denna hade mor med sig hemifrån.

Klädgåvor förekom aldrig. Jag minns inga bofflar i familjen. Skor och kängor köptes i skoaffär. En skomakare Hallkvist i Tomtegatan brukade alltid skorna. Han sålde också

skar och vi köpte ibland av honom.

Män och kvinnor i sageskvinnans samhällsgrupp var klädda på ungefär samma sätt. Kvorna var mörkt klädda. Det var mycket plagg, som var speciellt utmärkande. Inget speciellt utmärkte de välbesökta borgarna och kantorsfolkets klädedräkt jämfört med den lade marken till. Jämfört tyckte hon, att lantborna såg roligare ut i klädseln. De var mera älderdomligt klädda och modernheterna som flög igenom i staden, dröjde innan de slog igenom på landet. Kyrksamma och icke-kyrksamma klädde sig på samma sätt. Hyresvärdens Pålssons familj gick i kyrkan varje söndag. Då hade frunt alltså varit klädda och barnen var också svartklädda. Ellst gick familjen Pålsson inte svartklädd under veckan. De frivreligiösa hade ingen speciell klädsel.

ACC. N:R M. 16586:27.

Min kusin var ungdoms-socialist. Han hade en stor
röd rosett. När de flickor var riktigt unga,
hade man inte handväskor, men när jag var
ung 18 år, då skulle alla ha handväskor. Alla
skaffade sådana inom kort tid. Jag känner
inte till någon klädsel för speciella gång.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Familj, stäpt och hemliv.

Vi sade inget annat än far och mor.
Till bekanta sade vi fru + hefternamn, t. ex
fru Wallin. Däremot användes inte tant.
Till karlar sade vi kanske herr, jag minns inte.
Till släktingar sade vi faster och farbror
(i kolber) utan mamm. Vi sade inte farbror
till andra karlar. Mor och far sade om
varandra när de talade till oss "mor" och "far".
"Far vill det och det" Far till talade mor med
"Maja" eller "mor" Mor sade "fars" eller "far"
till honom. Inga äldre släkting bodde
i familjen. Mor skötte nog spädbarnen. I
Västergatan kom en gammal gammal, huset och
sag till oss när mor gick ut en stund, ty
vi var mörkrädda. Vi sysstrar lekte mycket
med varandra, inne och ute om sommaren.
Barnvagn fanns inte. Mor hade hand

om uppfostran. Jag kan aldrig minnas att vi fick äga. Man skrämde inte med polisen men däremot ofta med sotaren. "Om vi inte är mätta kammer, sotaren och far en." Far behövde bara titta på oss. Då lydde vi.

På kvällarna var alla hemma. Flickorna läste läxor i gästsalongen. Mor kom in sen och då och då efter, att vi läste ordentligt. När läxorna lästs, förhöjde mor oss varje kväll. Far läste tidning i gästsalongen med. Han hade sig tidigast men alla hade lagt sig före 10-tiden. Mor diskade och bäddade på kvällarna. Gärningsam pusselställning bestod i att vi sydde, när vi blev större. Man virkade, men det gjorde aldrig flickorna. Vi pratade med far och mor om allting men mest med mor, ty far var mycket lysstulen. När vi blev större, förbrände

mor, att det inte vara ut för länge, när vi gick ut på dans. Föräldrarna pratade samspelet. Ibland om färdagkvällarna gick hela familjen ut och promenrade på gatorna.

På söndagarna var hela familjen ut och gick. När vi var mindre gick familjen till Stadsparken. Där hade parkbolaget musik. När vi blivit större för familjen vid helger under sommaren spel vid pingst ut i skogarna. Man åkte till Klånarp, Bökeberg eller Bjärred. Vi hade mat med oss köttbullar, potatis, ägg, sill. En duk lades ut på marken och vi satt på sillar.

Övriga söndagar hade vi alltid frönmande på eftermiddagen. De var bjudna. Det var ofta de enda stäktingarna vi hade i staden, nämligen de på Lungs Vårnadsdepå på Skomakaragatan. Vi umgicks mycket med dem. De bodde

i Bjärred om sommaren. Vi nybror vistades
där flera somrar. De enda stäkningar vi
hadde på landet var familjen i Koliser. Hela
familjen gick ofta dit ut om söndagarna
töffa objudna. "Vi kan komma när ni vill"
sade faster. Far vill gärna komma dit.
Fasters familj besökte inte oss, ty
hon vill inte in till staden. Ibland
ljöd de på Kvalfsma där ute och sedan
gick hela familjen hem. Vi barn var inte
sommarbarn därute. Inga stäkningar eller
andra bodde tillfälligt hos oss.

Umgänge och nöjesliv, sport och idrott
Far umgicks med två familjer, där mannen
var hans arbetskamrat. Familjerna bjöds till
varandra. När vi var mindre, var även barn
när med påbjudningarna. Männan hade alltid
fruarne med sig. Det var inget regelbundet
umgänge vissa veckodagar. Bjudningarna
äggde rum då och då, t. ex vid födelsedagar.
Däremot inte vid högtiderna, ty då var
vi för oss själva i hemmet. När min bror
var gift, var han och hans fru hemma hos
oss vid högtiderna. Far gick alltid
lunsar på söndagarmiddagarna ut till
sina gamla hembräder vid Lackalunga
lövågårdsmark och tillade sig kring. Far
träffade dessa sina arbetskamrater i hem-
men. Vi bjöd på små varmrätter, t. ex kött-
bullar och bakade plåtar samt smörgåsar.

Först fick gästerna kaffe och kakor. Därefter spelade männen på kaffet, varefter vi bjöd på mat. Sedan fortsatte kortspelet åter. Mor var hemmad alltid. Damerna i huset pratade med varandra sagligen. Värden bjöd ibland hyresgästerna men hyresgästerna bjöd inte varandra till sig. På sommaren präppades husets kvinnor sagligen på eftermiddagen. De tog med sig stolar ut. Ofta bjöd värdskapet in kvinnorna att sitta i sitt "lusthus" på gården. Där var en bänk att sitta på och ett bord. Damerna gick inte in i lusthuset utan att värden sagt till dem att få sitta där, ty lusthuset var värdens eget område. De mindre barnen var med mödrarna ute. Barnen lekte, medan mödrarna handarbetade. Mor virkade alltid.

Det bjöds aldrig på något under dessa sam-
mankomster. Vi systrar och mor (men inga
av de andra hyresgästerna) var varje år i vär-
dens lägenhet och plundrade julgranen. Bar-
nen fick säll samt dela det som hängde på
granen, till sammans med världens barn.
Mor hade en god väninna, fru Wallin, på
Trollebergsvägen. Mannen arbetade på
samma fabrik som far. De hade två flis-
kor, som vi systrar mycket umgicks med i
ungdomen, t. ex på danser och koftspromenader.
Fru Wallin kom ofta hem till oss på efter-
middagarna utan inbjudning. Hon fick
kaffe och kakor. Ibland hade hon flickorna
med sig. Förste gången när jag var 13 år
gick jag till sammans med dessa flickor
på "Ballis" eller "Ströget". Det anföllade
Klostergatan och Kyrkogatan ner till

hörnan av Lilla Fiskergatan. Där vandade man
och gick samma väg tillbaka. Vi gick
avby runt Bantorget, fyra det var musik
vid Grand's trappa. Äldre par satt på ben-
karna på Bantorget och hörde på musiken.
Det var bara ungdom, som gick "Bullis".
Vi flickor gick för 2-3 timmar varje kväll.
Efteråt gick vi emellanåt in på Tage Håkans-
sons och drack kaffe. Där var alltid fullt
med folk. Alla sanningarister gick på "Bullis".
Dem kunde man ju känna igen på deras
mössor. Barnkalas förekom aldrig hemma.
Ej heller var vi på andras barnkalas. Det var
först när vi var vuxna som vi syster
bjöd våra arbetskamrater på Lunds Vårnads-
dessa. Två kvällar i veckan gick vi syster
på bio. Vi gick mest på Regina i hörnan
av Stortorget men även på Centralbiografen

vid Södergatan. När vi var barn gick vi
var söndag på en björgraf vid Banföret
med stikka-stämme bilder. Vården Karlssons
ena som ljöd alltid mig. Det kostade 5öre.
Mor och far var aldrig med. Teater fanns
på Akademiska föreningen. När vi blev
lite större, gick far och barnen dit
några gånger. Hela familjen gick nästan
varje år på nyårsresan i Falckels hus.
Hela familjen gick de flesta sommar-sön-
dagar och hörde på musiken som park-
kollegiet anordnade. Man satt vid bord
i parken, lyset förekom, också servering.
Hela familjen reste ett par gånger och
arbetade in till Malmå på arkus. Det var
arkus inomhus och inte i fält. Jag vet
inte hur mycket det kostade. Vi besökte
aldrig någon arkus i Lund. Här höll arkus-

sällskapet till på Kalkesundsgränd. Snickarna på fabriken hade en eller två gånger om året gemensam fest på Folkets hus. En av arbetarfamiljerna stod för arrangementet varje gång. Denna familjen fick laga maten och köpa hem allt som behövdes, men jag tror att man varje gång gemensamt betalade kostnaderna. När vår familj stod för det en gång, då jag var ung 12 år fick vi systrar båda, lackskor. Min syster fick hög klack och jag lågklack, vilket jag inte tyckte om. Men vi var mycket glada över att få lackskor. Arbetsgivaren tog inte alls del i dessa fester. Man bjöd på mat. För övrigt var det musik och dans. Arbetsgivaren brydde sig inte om de anställdas privatliv. Torje måndag. Bara arbetarna och deras familjer var närvarande vid dessa

fester. Varje måndag under sommaren hade fruarna med sig och gick till Folkets park. Männen kom dit direkt från arbetet. Där var tjuvlingar för barnen och dans. Valflykterna, som företogs till skogarna, ordnades av varje familj för sig. Man reste med tåg om sommarsöndagarna, speciellt vid pingst. Det var ingen speciell sällskapsgrupp, reste till skogen. När alla människor var dit, vi syskon började dansa på Kulturens utedansbana. Där dansade alltid släktvännerna. Två spelade harmonika. De flesta lördagar under året dansade vi på "industrin" på Bredgatan, dvs industrirestaurangen. Det var inredningsbana. Ibland om sommaren reste vi syskon till Malmö och dansade i Folkets park. På söndagarna brukade vi gå till Fol-

ACC. N:R M. 16586:39.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

kets park i Lund och dansa men inte om
lördagarna trots att där var dans då också.
Vår familj gick aldrig och promenerade i
Folkets park. Ungdomen ordnade inte
själva dans annat än på Goetemplarloggen
när den kom till. Jag var ung 23 år då.
Vi systrar var medlemmar där. Man
ordnade nationaldanser med nationaldräkter.
Vi hade uppvisning på Kulturen, Bokenberg,
Skärlied och andra ställen om somrarna.
Måten inom loggen hölls i Goetemplar-
huset på Kungsgatan. Denna idrott, som
utövades i familjen var skridskoåkning.
Min bror lärde oss gå på skridsko, när
jag var 8-9 år gammal. Det var på "Van-
ningadammen" vid Allhelganabacken.
Vi hade i början rundade skridskor utan
spets, och två remmar över foten.

ACC. N:R M. 16586:40.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Barnens föräldrar kom och hittade på, även
våra föräldrar kom. Så fort det var is, gick
vi dit, även när vi blev större. Då gick
vi dit direkt ifrån arbetet. Då hade
vi spetsiga skridskor. Ibland gick vi
på skridskor i Stadsparken. Denna kom
juli 1907 i samband med en utställning.
Utställningsområdet blev stadsparken. Även
på idrottsplatsen vid Trallebergs vägen
gick vi på skridsko, där var musik
varje kväll till skridskoåkningen. Man
sånge också på varje kväll. Vi sysstrar
gick "Trasa dockor", "Lappadockor" av far
och mor. De köptes nya i affär. För övrigt
gick vi våra flesta leksaker från familjen.
På Lunds värmdadsdepå, t.ex på våra födelse-
dagar. Vi hade ett par små dockor av
porslän, även de klädda med klänningar

Vi lyckte inte om dessa dockor ty de skram-
lade så mycket. Min bror fick av far och
mor en biograf med stiftaställning bil-
der. Mor spändes ett lakan på väggen. Han
visade ofta bilder för mor, far och syst-
rarna. Vi flickor hade också små bollar
av ihopsyddade tänderbitar, som var pärdig-
köpfa. I Västergatan lekte vi med en
pojke och flicka i gården inomhus. Eljest
lekte vi sysstrar mest själva inomhus.
Vi höll tillvar som helst inomhus.
Vi lekte ofta "Mor och far" Dockorna var
barn. Vi sysstrar fick vara far var
sin gång. Vi ville helst vara far, ty det
var mera ovanligt med far, ty han var
ju inte så mycket hemma som mor.
Vidare "hullade" vi boll på väggarna
inomhus. Det fick vi lov att göra inomhus

ACC. N:R M. 16586:42.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

lekte man på gården och gatan. Om vintern
hade barnen i kvarteret stått på gatan, som
bands ihop och drogs runt kvarteret. Vi
fick dra var sin gång. Det var mest på
kvällarna. Man höll på till mer ropade
in oss. Min bror hade fjädrar som han
satte på huvudet, och ett par stycken ansikts-
masker, som han skrämde syskonerna med.
Utomhus spelade pojkar och flickor mycket
kopp, som man slog till med ett rep-
stycke, som satt fast i en käpp. Vi såg
spelade man "Diaboli". Man höll en käpp
i varje hand med ett band fastbundet
mellan käpparna. På detta band stod
man och balanserade en trädullstifts
träbit. Ibland spände man hårt till
bandet. Då flog träbiten mycket högt
upp i luften. Sedan tog man ner trä-

briten på bandet, när den dalade, och fort-
sätte att balansera den på bandet. Det var
stor konst att kunna ta ner träbiten på
bandet, utan att den föll i marken. Denna
lek blev snart förbjuden, ty träbitar-
na kunde ju rullas, rita och slå folk i huvu-
det. Träbiten köptes i lekaffär. Både
pojkar och flickor lekte den. En annan vanlig
lek för pojkar och flickor var "engelska
fängelset". Vi deltog i den leken även själva.
Vi blev lite större. En närduk, kallad
"engelska fanan", sålles under ett fönster-
bleck

3	3	1 = grupp 1
o	o	2 = grupp 2
o	o	3 = vardera gruppens plats
o 2	o 1	att sätta fanan.
o	o	
o	o	
4	4	4 = vardera gruppens "eng- elska fängelse".

Fanan sattes i grupp 1:s fanplats. Då skulle en i laget ur grupp 2 springa och ta denna fana och föra den till grupp 2:s fanplats. Medlemmarna sökte hindra, att fanan bortfördes (i grupp 1). Om personen ur grupp 2 inte lyckades ta fanan kom han i engelska fångelse och fick inte vara med längre. Om fanan fördes till grupp 2:s fanplats, skulle en medlem i laget ur grupp 1 söka ta den. Spelet var spet, när andra gruppens alla medlemmar kommit i "engelska fångelse". Det tog ofta mycket lång tid, innan andra laget vannit. Aldre personer lyckte det, var intressant att titta på denna lek. I skolan ballade man mycket och hoppade hage. Dessa lekar kunde också utövas på sam helst på andra platser. Även pojkar hoppade hage och kastade

ball. Däremot hoppade de inte rep, vilket flickorna gjorde mycket. Pojkar och flickor lekte de flesta lekar gemensamt. t. ex rulla lerkulor ner i ett hål. Ibland hade någon glaskular, vilket var extra fint att vinna. Vi spelade i lag och vann kulor från varandra. Vi klädde inte ut oss. Jag känner inte till någon som gjorde det. Det förekom aldrig, att barn och ungdomar gick omkring och sjöng för att låga pengar. Vi fick vara ute från kvällarna, tills det blev mörkt, när vi var barn. När det började skymma, satte sig barnen alltid i husets trappa och pratade, tills mödrarna ropade in barnen. Vi barn gick aldrig in i stamant utan saft i trappan och väntade på tillsägelse. När vi var ute och dansade, fick vi

Stanna, tills dansen var slut. Mor sade, att hon inte kunde sova förrän vi kommit hem. Jag började dansa på Kulturen, när jag var 15 år. Det fanns inga andra möjligheter att gå på. Föräldrarna förbjöd, inte att gå på möjlighet. Några större gängbildningar känner jag inte till. Vidrags och med våra värstingar, vilka också var arbetskamrater. Vi samlades i hemmen och drack kaffe och handarbetade. I början var det en gång i veckan men sedan en gång varannan vecka. Om någon pojke gärna ville ha brännvin, fick han inte vara med i vårt lag. Det förekom ingen organisation inom vår grupp av värstingar. Några slagsmål mellan olika grupper i staden, märkte jag aldrig, ej heller, att det förekom några öknamn på vissa grupper.

Sjukvård och hygien

Vi anditade alltid läkaren Axel Tomberg i kyrkogatan. Om man varit på besök en gång i hemmet till någon sjuk, så kom han snare sjätvman då och då och såg hur det var med den sjuke. Dessa gånger, då han kom sjätvman, tog han inget betalt. Om den sjuke kunde gå uppe gick han sjätv till doktorn. Ejest hämtade för eller mor honom. Han sade då: "Då kommer jag med selsamma." Han var billig och var opfukt i staden på grund av sin vänlighet. Han ansågs skicklig. Vi sökte honom inte för mycket små brämpor men var man någalsänär sjuk, så sökte vi läkaren. Någon "klock" gick vi inte till. Med det farfs ly, man, "Asumapågen", som folk sökte för allting. Många har berättat honom.

ACC. N:R M. 16586:48.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

för att man kunde bota. Han använde salva
mot alla sjukdomar. Han kunde bota den
sjuke utan att se honom blott han fick ett
plagg från den sjuke. I Lund känner jag
inte till någon klak. Vi hade ingen annan
hustkur än att vi barn fick dricka malt-
extrakt ett par gånger om dagen, när
nervfebern härjade i Lund. När vi hade
vattenkoppor, skulle vi ligga där som var
märkt. Hemmedikamentet hade vi inte.
Den sjuke fick ligga i sin vanliga säng,
dvs fortätta att ligga ihop. Den sjuke
maltbades inf. Mod tänkte inte på att
vara rädd för smitta. Mor passade oss,
när vi låg sjuka. Mor och far låg
aldrig sjuka. Febertermometern förde kom
inte, ej heller någon melad att mäta
febern. Det var ingen som låg sjuk

länge hemma. Det var mestadels för förkyllning
man fick ligga. Sjukhus antydde aldrig, jag
vet inte vad man ansåg om sjukhus, ty
man tänkte aldrig på sjukhusen. Förlösning
arna skedd som regel hemma. Alla vi
systor är födda hemma på Västergatan,
Gade mor. ~~¶~~ Hon sade, att det var lika-
sant i andra familjer. Mor sade, att en barn-
morska skötte om förlösningen hemma.
Min brors hustru låg på barnbordshus,
när hon fick en son 1909. Hon fick stanna
länge där, ty hon fick äggvita efter födseln.
Förlösningen. Jag vet inte hur det ord-
nades i hemmet, då mor fick sina barn.
Jag känner inte till, hur länge mor
låg eller hur länge barnen ammades.
Barnen badade i en bälja, i köket med
varmt vatten. De äldre fick använda

Kar, som fanns i bryggerhuset. Jag vet, att
mor och far badade där i ett inslag
i Västergatan. "Vi skall in och bada",
sade de. Jag och en väninna badade
i ungdomen bashu bad på varmbadhuset
varhigen var fjortonde dag. Far fick
bada på fabriken en gång i veckan efter
arbetet. Vi systrar badade i havet i
Bjärred men aldrig i åarna i Lund.
Sundbergs på Lunds Vårnadsdepå hade näm-
ligen egen brygga i Bjärred. Druva förekom
aldrig i vår lägenhet eller i Källaren,
varken på Sigridsgratan eller Västergatan. I huset
milit i Sigridsgratan fanns vid ett tillfälle
skäpser, men man rökade i själ bem.
Kaff fanns inte i huset men ändå var det
afdring råttor i Källaren. Loppor och hus
förekom dock hos oss ibland, när vi var

i skolåldern, Jag vet inte vilka åtgärder som
vid togs mot löpparna och husen. Mor städade
var fredag, då skurade hon trägolven med
en liten skarp skurborst. Alla mattorna
togs ut vid denna städning. Mor sopade med
en hög lång kvast, med mjuka borst och en
liten borste. Liksom vid tvätt användes
soda och såpa vid skurningen. Mor
tvättade i bruggen och tvättade ut tvätten
på gården om sommaren och på vinden om
vintern. Småtvätt hade mor varje vecka.
Stortvätt förekom inte så ofta. Gemensam
tvätt ägde aldrig rum. Vi manglade i Tome-
gatan, där man hyrde ut mangel. Man fick
ringa mangeln i förväg. Jag var med mor
och hjälpte till att bära tvätten och lägga
tvätten samt reva mangeln. Mor lade gjätvi
mangeln. Om det blev sent kom far och hjälpte
oss att bära hem tvätten.

Socialvård.

Något understöd till fattiga känner jag inte till. De fick väl ligga på fattighuset. Alla fattighjonerna på fattighuset i Stålbodgatan (både gamla, sjuka och sinnessjuka) fick hjälpa till att jobba. De sopade gator i sina randiga kläder. De måglade och bar hem svatten för folk i staden, som fick kvatta på fattighuset. Det var stor skandal att dessa skropliga fattighjonerna skulle behöva arbeta så mycket, tyckte jag. Vi såg fattighjonerna varje dag, ty vi bodde ju alldeles bredvid. På fattighuset fanns en inskrift: "Den som inte vill arbeta, skall inte heller äta." Det fanns en barsk portvakt, som tog emot folk, som kom och besökte de gamla. Förhållandet var likadant på Märtslund i början. Det fanns en re-

ligiås förening, som delade ut kläder till
fattiga barn vid jul. Det skedde vid en
fest på grund. Barnen skulle ta på sig klä-
derna genast vid överlämnandet. Barnen
blev mycket glada över dessa gåvor. Alla
kläderna skulle vara av lika tyg till alla
barnen. Därigenom kunde man märka
vilka barn som fått av dessa skänkta
kläder. Medlemmarna i föreningen köpte
och betalade själva tyget. Jag hade en vän-
ninnna, som var med i föreningen. Hon
kunde inte se och kall mig se barn-
klänningar vilket jag gjorde en gång, när
jag var i 25-årsåldern. Jag fick då och
prova på barnen i hemmet. Det gällde
speciellt barn där fadern var sjuk eller
det fanns många barn. De gamla fick inga
hjälpvar myndigheter eller inskilda. De gamla

vill inte komma till fattighuset. Jag slutade
min plats ett tag och var hemma och passade
sade mor, ty jag vill inte, att hon skulle
komma in på hemmet. Jag vet inte vilken mat de
gamla fick på fattighuset. Mor ville aldrig till Mär-
tenslund, trots att hon hade sådan tork de
sista åren. "Jag vill inte till fattighuset" sade
hon. De hem som fanns var fattighuset på Sjal-
brödgatan och senare Märtenstund, vilket i
träjäm kallades fattighuset. De sinnessjuka
kom mest till Sit Lars. Vidare fanns Rile-
bingiska sjukhemmet. Jag känner inte till
att de gamla drog sig fram med eget arbete.
Fattighuset ansågs av alla vara dåliga.
Jag vet inte hur arbetsoförmögna kom-
manderades. I verk hem var ingen långva-
rig sjuk. Man kunde inte parera någon
hjälp för långvarig sjukdom från arbetsgivare,
samhälle eller grannar.

Kooperation.

Gemensamma inköp av varor förekom inte
hemma. Jag har inte hört om det hos andra heller
Gemensam prenumeration ägde inte rum. Mor
och far var med i kooperativ förening hela från
Senneds början. Det var Solidar (Köffaffären),
Fenix (Specceri affären) samt Brödfaffären i Råby
gatan. Kooperativa föreningarna ägde alla dessa tre
affärer. Utdelningen i slutet av året var 5%
av den summa man handlat för under året. I brödf
affären och troligen i Fenix var inträdesavgiften
10 per familj 10 Kr, medan det var 15 Kr i Solidar.
Vid handlade sedan enbart i de kooperativa
affärerna. Orsaken till att man gick med i före
ningarna var att få billigare varor. Det var
svårt att handla i de privata affärerna. Arbets
hjälps förekom inte i Sigridsgatan. Vården
Sopade sjätte gatan. I Västergatan fanns en

gumman som passade oss, när mor gick bort. Far var med i en begravningskassa i Estöv, kallad "501", ty den bestod av 501 medlemmar. Jag minns inte hur stor begravningshjälps man fick. Jag och min syster var sällan med i en sjuk- och begravningskassa, "Solid" i Lund. Man fick sjukpeng, när man var sjuk, beröende på hur mycket man tjänade. De efterlevande erhöft 200 Kr vid dödsfall. Avgiften var ca 1,90 Kr i månaden. Far gick till fackförening. Han var med i fackförening hela tiden. Alla arbetare var med i fackförening tyckte jag. Någon förändring i inställning till fackförening förekom inte hemmat.

Politik

Vi prenumererade på Arbetet och Lunds Dagblad. Ibland köpte vi en skämttidning, "en rolig halv-
timmare", ty det fanns korsord i den. Mor och far
köpte också Allers Familjjournal. Innan Amin
bror gifte sig, bar han ut denna tidning i
hemmen varje vecka. Far röstade alltid med
arbetarpartiet. Det gjorde barnen också senare.
Vi trodde att vi skulle gå dit bakre om ar-
betarpartiet fick makten. Vi hade dock
ingen motvilja mot de andra partierna.
Far och min bror deltog alltid i första maj-
demonstrationen, emedan han tillhörde
partiet, inte emedan han demonstrerade för
några speciella mål som var aktuella för året.
Tåget gick genom hela staden och ut till
Folkets park. Vi flickor deltog aldrig i
tåget. Alla i grannskapet tillhörde samma

parti, även värden i huset. Jag känner inte till några motståndare till demonstrationen. Även i Västergatan till hörde alla byresgästerna arbetarpartiet. Det förekom inga motsättning mellan ungdom och äldre i politiska frågor, ty vi diskuterade inte politik i hemmet eller bland vänner. Jag känner inte till några skillnader inom arbetarklassen i politiska frågor. I samband med valen förekom inga propaganda som märktes, varken affischer eller annat. Vi sysstrar gick aldrig på politiska möten. Jag kan inte uttala mig om om för gjorde det. Det ansågs inte ansevärda någon slags risk att tillhöra arbetarpartiet. Den politiker vi tyckt bäst om i hemmet, var Per Albin Hansson. Han talade så mycket till arbetarna och ville ordna,

att arbetarna fick det bättre, jag härde
honon tala en gång på Clemens torget och
en gång på Markens torget före 1 maj. Mor
var alltid mycket imponerad av de
kungliga, Far ville också ha kung. Det blir
familjärt, tyckte vi, då det är en hel kunga-
familj. Jag menar, att det absolut skall
finnas kung. Man tänker på Hitler. Då är
det bättre med kung. Kunga bilder hade
vi inte. Mor ville sätta på de kungliga på
väggarna, trots att hon var mycket impres-
sionerad av dem. Jag såg kungabilder i många
andra hem hos bekanta. Det tyckte jag inte
alls om.

Det religiösa livet.

Vår familj tillhörde domkyrkoförsamlingen. Administratörerna var i skolan, mestadels vi gick i kyrkan varje söndag. Fröken förhållde sig till predikan. Far och mor gick i kyrkan någon gång. De gick då alltid tillsammans. Hela familjen gick alltid i kyrkan på nyårsdagen. Vi systrar gick även ~~da~~ efter skolan då och då i kyrkan, ibland ensamma och ibland tillsammans med far och mor. Vi gick inte alls i kyrkan för att de redan på nyheter utan för att höra på predikan. Vi tyckte det var höglidligt vid gudstjänsterna. Blott vid konfirmandens gick vi till nattvard. Då gick far och mor också till nattvard. Det fanns inget motsättning inom familjen eller mellan grannarna

i fråga om religion. Alla i huset tillhörde
statskyrkan och gick i kyrkan emellanåt.
Alla i grannskapet ogillade de frikyrkliga.
Man lyckte nämligen, att man skulle till-
höra statskyrkan. Husandakt, bordston
eller aftontön förekom inte i mitt hem.
Far läste ibland för sig sjätte om kvällarna
i sin gamla bibel. Mor läste lågt psalm-
versar ofta om kvällarna i sin konfirmandias-
psalmbok, som hade pärmar av sammet. Far
mer läste i psalmboken minns jag inte själv,
men det har min syster påpekat för mig
flera gånger. Andaktsböcker fanns inte i
hemmet. Vården Palssons gick i kyrkan
varje söndag och läste i bibeln. Vår
syster hemma var inte religiöst förgad.
Vi blev aldrig fringade att gå i kyrkan.
Föräldrarna talade inte om Gud och

helvet för barnen. Ej heller predikades det något speciellt om helvetet. Inga lekar eller nöjtn ansågs syndiga hemmen. Det var absolut konungat biff, barnen skulle konfirmeras men jag vet inte varför. Efter konfirmerationen fick vi ha tångrel Kjolar, vilket vi inte tyckte om. Den svarta helveckade konfirrmationsklänningen fick vi ha på oss om söndagarna efter konfirrmationen. Borgerlig konfirrmation ansågs bakvänt. Borgerlig vigsel förkastades alldeles. Den ansågs inte giltig. Mina föräldrar menade, att det skulle finnas statskyrka och präster och inget annat. Hela familjen tyckte om pastor Wallner, som vi syskon konfirmerades för. Han var trevlig och varmystisk. Mor tyckte bra om pastor Tynell. Grannskapet tyckte alla bra om kyrkan och prästerna. Man skall tillhöra kyrkan och gå dit åtminstone någon gång, menade man.

ACC. N:R M. 16586:63.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Läsvanor, studier och yrkesval.
Far läste mycket romaner. Det gjorde vi
sysstrar också, när vi blev lite större.
Vi köpte en del romaner och lånade en del
på biblioteket i Folkets hus. Där satt folk
också och läste tidningar, men det gjorde
aldrig vi. Mor läste blott tidningarna,
ty hon tyckte mit om att läsa länge.
Far köpte ibland böcker i ett antikva-
riat vid Martens torget, men det gjorde
aldrig vi sysstrar. Vi läste ibland också
någon resebeskrivning. Far och dotterarna
tyckte mycket om stämning, medan mor
helst handarbetade. Granarna läste nog
mestadels blott sina tidningar. Föräld-
rarna tyckte mit om att vi läste något
efter att vi gjort läxorna. Då skulle
man lägga sig. Barnen skulle ginst ha

ACC. N:R M. 16586:64

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

plattor efter skolans slut. Min syster vill bli småskollärarinna, men för det var hindrade det, emedan det var för dyrt. Det kostade 100 kr. Jag vill bli barnsköterska, ty jag tyckte om att passa barn i gården. Det var en späd barnskola, som kostade 100 kr, vilket föräldrarna ansåg, att de inte hade råd med. Jag passade gårdens barn inne i lägenheterna, men fick aldrig någon ersättning annat än ett äpple någon gång. Jag känner inte till hur de stöderandet finansierade sina studier eller om inställningen till att studera på län. Vi tyckte i hemmet, att det var "jvädligt roligt", om någon var arbetsklassen kunde på skolan, men det var sällan det förklarades. Jag tror inte det fanns några intellektuella yrken, som

ansågs särskilt passande för dem som kom
ur arbetarklassen. När jag var 15 år, var
jag spring flicka hos Melanders handelsk-
affär. Jag fick erbjudande att bli biträde
der men mor ville att jag skulle bli biträ-
de i Lunds Vårnadsdepå. Varken jag eller
min syster ville ha anställning där,
men vi tvingades av mor. Jag stann-
nade där i 6-7 år. Sedan blev mor sjuk
i sin tid och jag slutade anställningen
och stannade hemma och skötte mor.
Därefter fick jag plats i en manufaktur-
affär på Stödergatan, där jag stannade
till pensionsåldern. Min syster blev
medelst i Lunds Vårnadsdepå och stan-
nade där i 9 år. Under skoltiden hade vi
något arbete. För tycke också, att vi skulle
arbeta på Vårnadsdepån. Min bror började

arbete på "armaturen" och kom sedan till samma
fabrik som far Carl Halmbergs mekaniska
verkstad. Föräldrarna bestämde, att han
skulle bli smickare liksom far. Halva lönen
för oss systrar gick alltid till hemmet. Vi
systrar sällan i godtemplarnas studiecirkel.
Man läste om alla möjliga ämnen samt
resonerade. Måten, hålls ungefär var fjor-
tonde dag på Kapelet Blåbänklet vid Sker-
torget.

ACC. N:R M. 16586:67.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Stadsdelar, och samhällsgrupper.
Den enda Stadsdel, som heglé något namn
var "Nya stan" eller "Nöden" Området om-
fattade Stränggatorna och andra gator ned
till Esplanaden och sträckte sig i öster till
Råbygatan och i väster till L. Södergatan. Be-
byggelsen utgjordes av envaringshus, det
var små hyreshus. Där bodde nästan
enbart judar. På Prenelegatan låg "Nödens
hotell", som fått sitt namn emedan det
hade tre våningar. Det såg fattigt ut
i "Nya stan". Det gick alltid en massa
kräsigt klädda barn på gatorna.
Det bodde också en del arbetare därnere.
Kvinnorna stod ute på gatorna och på trap-
parna och pratade. De såg häffiga ut, har
jag hört. Sjätte vågade jag inte gå ned där.
Folket väsmades mycket i gatorna därnere.

Det fanns visst också en del lösaktiga kvinnor.
Folk vågade knappast gå ner i "Nya Stan",
ty man härde talas om att det var ofta slags-
hål där nere. ^{Mina}Föräldrarna sade: "I Nöden
skulle vi aldrig våga bo." Någon mot-
sättning mellan olika stadsdelar fanns inte
annat än mellan "Nya Stan" och Övriga Lund.
Folk ansåg att "Nödenborna" inte var som
andra människor. I värt grannskap
skotte var familj sig. Man träffades blott
ute på gården och pratade också med var-
andra. Jag vet inte vilken uppfattning vi
hade hemma om kroppsläpelse. Spellen-
terna tyckte man var lite maliga. De
"levde bus" om spalterna, t.ä. flyttade
de skyltar mellan affärerna. De såg
också mycket. I sin stadsdel bodde
manga ställen i rum och kupper. De tyckte

att de kunde göra som de ville i den stads-
delen. Arbetsarna tyckte inte om att stu-
denterna gjorde hyss om nätterna utan att
gå straff. Poliserna ingrep sällan mot dem
utan tyckte det var skönt de höll på med.
Man kunde dock inte låta bli att tycka, att
de var roliga, när man läste om deras
"hyss" i tidningarna. Hantverkarna hade
arbetarna inget emot. Det var ingen hantverks-
grupp som man tyckte bättre eller sämre om.
Kontorsfolk hade arbetarna inte råd att
bli, men man hade inget emot dem. Däremot
tyckte inte arbetarpapparna inte om de
pojkar som var anställda i affär. Arbetar-
papparna tyckte att dessa inte arbetade
och kallade dem för "knädd". Jag hörde
varken något gott eller ont om bönderna,
Lantarbetarna reflekterade vi inte över.

ACC. N:R M. 16586:70.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Mot prästerna, var inställningen positiv.
Arbetarna hade nog inget emot lärarna.
Mor tyckte bra om en fräken som vi hade
"Vi skall inte vara stygga vid fräken, ty
hon är nog snäll vis barnen." Vi tyckte
lite avundsjukt, att de rika hade det så
bra, nästan för bra. Jag märkte dock ingen
spänning mellan arbetare och rika. Till
de rika räknades alla som inte var arbe-
tare, och stad över arbetare, t. ex de som hade
affär. Arbetarna tyckte inte om fabriks-
tjänarna, emedan de gav arbetarna
så låg betalning. Vi tänkte aldrig på akade-
mikerna. Till parkerna hörde Botaniska
trädgården. Dit gick folk mycket. Vi syst-
rar och ibland hela familjen gick en
promenad därinne om kvällarna på
sömmarna. Folk begav sig också mycket

ut till Monumentet. Man hade kaffe med sig och satt i gräset. Vi gick dit hela familjen ibland som söndagarna. De s.k. kina gick quite till Folkets park, men i andra parker märktes ingen social skillnad. När vi dansade på "industrin", kunde vi säga till våra bekanta, att vi skulle gå till Folkets park, och dansa. "O, att ni vill gå till Folkets park", kunde svaret bli. Vidare fanns ju efter 1907 Stadsparken. Spattersstråket i staden var Bullis" eller "Ströget". Det fanns inga särskilda platser där mycket samlades för att prata. De yngre gick mest in på kafe' och pratade. Ulfängs Kulturen, i d. Tegners platsen, Landagård och universitets platsen satt mycket folk, både yngre och äldre och pratade både på dagarna och om kvällen. Grynmalargatan kallades Benbrytargatan.

Bemärkelsedagar i familjen.

Jag har blott varit med vid ett dop. Jag var gudmor till en flicka i huset, som döptes på B.B. Jag var ca 30 år då. En skoterska var gädder. Det var bara jag och hon, som var närvarande vid dopet. Jag gav flickan en penninggåva. Efter dopet fick jag gå hem utan att ha bjudits på något. Jag var klädd i mina vanliga finkläder. Konfirmanderna ägde rum ^{dom} i kyrkan liksom nattvarden på söndagen. Pojkarna var klädda i kostym och vit rosett. Fru Wallin och familjen i Lunds Vännersdepå var bjudne hem till oss. Jag hade stor vit strickad midband runtom och stor rosett tärbak samt korb, ljus kapp. Handskar, strumpor, skor och klänning var svarta. När gästerna gick, ville jag gå ut och leka med de andra barnen men det fick jag int lov för mor. Bjud-

mingen hölls på Konfirmeringsdagen och mitt på
söndagen. Mor bjöd på Kaffe och Kakor.

Familjen på Vårnadsdepan skannade tängre
och fick kvatts mat. Vi konfirmerades i
april och hade då fest hela vintern, var-
annan dag om kvattarna i Babyskolan.
Pojkarna och flickorna läste var för sig men
konfirmerades gemensamt. Jag fick pengar
av far, samt blommor och kort som be-
kanta lämnade vid kyrkan. Annon-
sering färdig mitt. Vid Molarskytningarna
hade barnen alltid blommor till prästen.
Blommorna köpte vi i alla år i en frukt-
gård på Gryn, Malargatan. Varje år köpte
blommor för sig varigenom prästen fick
många buketter. Mor var alltid med på
examen, liksom de andra barnens mödrar.
Jag fick alltid nya klänning och nya skor till

ACC. N:R M. 16586:74

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

examen. En sällsynta nydd både examen-
och konfirmations klänningarna. Jag fick en
gång bakpremium i småskolan, nämligen Anna
Maria Lennarens "Porslarna." Det blev kom-
inget kalas vid examina. När fräken fylld
gav barnen henne några gåvor. Jag förblevade
mig 1921 men fästmannen dog redan 1922
Vi hade en tjock guldring gjord av Kalas-
set hölls i mitt hem för gode vänner till
mig och honom. Familjen i Vårnadsleppan
var inte med den gången. Gästerna bjöds på
mat och kaffe samt mat på kvällen. Vi var
vanligt finklädda. Min fästman hade hård
häft (kubly). Vi fick en sak av far och mor,
men jag har glömt vad det var. Nu minna
arbetskamrater fick vi bl.a. silver skedar
och handdukar. Dessutom anlände en del
telegram från bekanta. Ringar var köpta i Malmö.

Jag erhöft en armbandsklocka av min fastman.
Vi hade inga anrens, utan skickade forlov-
ningskort (tryckta) till våra vänner och
hans släktingar i Blekinge. Iven sexa och
mötippa. Men jag aldrig varit med om men
de förkann vist på sina häst i Skuden.
Vid bröllopet gavs en ring till bruden. Min
bror vigdes åt mitt hem, emedan vi hade bättre
plats än i brudens hem. Man fick en altar-
sång med sammet på från kyrkan. Pastor Tynell
fördröftade vigseln. De närvarande var
brudens föräldrar och syston, en gammal
bekant till min bror samt handlanden Helm-
kvist med fru. Bruellen var nämligen bary-
piga hos dem. Bruden var klädd i svart
känning och vis stöja. Brudgummen hade
vanlig köpt kashym. Bruellen bar myrken-
kröna gjord av hårfrisörskan. Inghu

ACC. N:R M. 16586:76.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

hade frack eller hydda kläder. Vi bjöd på kaffe
och kakor samt mat i form av smårätter, b. d.
Brudparet fick 1909 en son, som döptes B.B. Det var
visst min bror som höll gossen vid dopet.
Ingen annonsering före kommit vid bröllopet utan
man skickade in bjudningskort. Mor och far
gav brudparet pängfäcke, slakan och en
del käril till köket, bl. a. en kaffeservis. Vi
systor hade köpt handdukar och dukar, som
vi gav bruden. Bruken fick pengar från
sin arbetsgivare men brudgummen fick
inget av sin arbetsgivare. Brudgummen
gav bruden ett halvbånd. Man hade nyss
börjat med halvbånd vid den tiden (1906). Brud-
paret fick även gåvor av andra men jag har
glömt vad det var. Lysning förekom
alltid före bröllop. Jag vet, att silver- och
guldbröllop firades, men jag var aldrig

med ^{vid} på något sådant tillfälle. Födelsedag
firades mycket mer än namnsdag. Vi fick
ibland något kort av vänner och namns-
dag men det var mest mor som upp-
vaknades, ty hon hette Maria. Fars namns-
dag firades inte så mycket. Far köpte
kaffe till mor och gav henne alltid blom-
mor på namnsdagen. ^{Spec.} Maria och även
Anna firades mer än andra dagar. Jag
hade en väninna, som hette Hanna (f. 1893)
som jag alltid skickade kort till på namns-
dagen, medan hon inte uppvaknade mig
på min namnsdag. På födelsedagarna
fick vi barn sålän presenter av far och
mor men alltid kaffe på sängen, vilket vi
var mycket glada över. Vi kunde få en
25-öring av far att köpa "gott" för. När
vi blev större bjöd vi våra arbetskam-

raker samt en värdinna, som jag brukade vara
ute och dansa till, tillsammans med, vilka
pantlekar, vi bjöd även plockornas kavalerier,
mor och far bjöd på sina födelsedagar de
familjer, som de umgicks med. Bekanta
Nikolaie gratulationskort till oss på fö-
delsdagarna. Man köpte inga nya kläder
till födelsdagarna. Vid källaren bjöds
det på kaffe, kakor, tårter och vin samt
frukt och slutligen, mat. Jag tror inte, att
far och mor fick gåvor av sina bekanta.
Jag eller jag fick mycket vid dessa fö-
delsdagar. Det var raker, som man
kunde gämma för eventuellt giftermål
s.ä. silverkred. Jag minns inte, när
mor och far fyllde 50 år, men när jag
system och, man tror, fyllde 50 år hade
vi spekekaka. Då far och mor dog,

låg de först en dag i yfferrummet och bisattes sedan i gravkapellet på Herrns Kyrkogården. Mor köpte en gravplats för fyra, när far var död och erlade 50 kr. När liket stod i yfferrummet, hade vi vita dukar på borden och blommor på bordet men ringa ljus. En granne med fru bjöds in på kaffe för att titta på far, när man han bisattes. Vi i familjen följde med i likvagnen upp till gravkapellet. Fars kista var svart på krappan och halva gatan en bit framåt lades skuret inrus på det gamla stället. I gravkapellet fanns ljus vid jordfästningen. Vi köpte kransarna vid Bantorget. Vi hade band på kransarna vid fars begravning. De övriga deltagarna hade kransar eller buketter. Vi bjöds på middag på järnvägshotellet. Närvarande var vi sju personer.

16586:80.

ACC. N:R

M.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

min bror och hans familj familjen på Tarnads-
de pån samt en del andra. Herr Wallin kom
vid graven, minns jag. Man åkte i drovkar
från järnvägshotellet till kapellet men gick
till borta från kapellet till graven. Mor
och dottererna var stöja för ansiktet och
lång stöja på ryggen. Stöjan var, vi
sedan ett helt år, vilket var den allmänna
seden. Kläderna var köpta. De flesta
männen hade frackar, vilka nästan alltid
var lanade liksom de höga hakarna.
Männen och kvinnorna bar svart band
runt armen, och männen hade dessutom
svart band runt halsen. Vi hade tejs-
ansens över för. Bjudningskortet
hade breda marfa kanter.

Helger och festdagar.

Helga familjen gick på nyårsrevy i Folkets hus. De gånger vi var hemma, vakade vi alltid in det nya året. Ibland besökte vi systers midnattsgudstjänsten i domkyrkan som började kl 23.30. Då var det så mycket folk att man inte fick plats utan måste sitta på den breda trappan. Pojkar slängde raketer på tundra gård och sköt med korn, som de trampade på. När vi vakade hemma, drack vi kaffe och läste. Efter kl 12 önskade vi varandra "gott nytt år." Trefondagen firades inte alls. Mor lagade sylta och kokade sylta som vi åt varje kväll under julen. Risgrönsgröt och sulffisk äts afmörskade på julaffon och nyårsaffon. Vi hade mycket äpplen, päron, apelsiner, kargapeller, hassel- och valnötter vid jul. Med hasselnötterna kunde

man spela "filippin" om det fanns två karmor
i en nôt. Man åt upp' var sin nôt och bestäm-
de, att när man nästa gång träffades skulle
den som först sade "filippin" vinna
den sak, som man kommit överens om.
Vi lekte denna lek både med varandra
och med far och mor. Jag har hört talas
om att det fanns stjärngossar på kulturen,
men jag har aldrig sett det. Före jul stä-
dade mor kökade "klimor" och syltan.
Hon började lusa luftisken på Årns-
dag. Ingen bryggning jagde rum hemma.
Julgran hade vi inte i början, när vi
bodde på Sigridsgatan. Granen köptes på torget.
Den kladdes med äpplen och långa ran-
liga karameller. Man gjorde pappers-
korgar att hänga i granen. Senare hade vi
ljus, stjärnor och glittror i granen samt en

Stjärna i takken, ett är förekom en spjira
och slutligen en flugga i början Glad gra-
nen på en träfot. Det fanns en spe-
ciell såndag för julsmytning. På gick
hela familjen ut. Det var mest lekaker
i pottholen. Julenke förekom inte hemma
men på skolan hade vi julkonfer. Jul-
lock av palm, fanns hemma liksom
några få julklappar. De utdelades före
mellan. Det var bagatellsaker. Vi gav inte
far och mor något. Julin påskning ägde
rum på skolorget på julens måndag
men jag vet inte vem som utförde den.
Dopp i grytan ägde aldrig rum hemma.
Leverkorv och annan korv som köpts, åt vi
mycket vid jul. Juldukarna lades på bordet.
Man pyntade med grönt, som hade blanka
blad och röda, inte levande blommor.

ACC. N:R M. 16586:84.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

vilken stogs ner i det gröna. Vi hade ljus på
sju ljusstakar framför byrån. Vi skickade
alltid många julkort. Vid fastlagbr
köptes stora gräddbullar, som var klur-
na nästan helt tvärs över, med rikligt med
grädde, under locket. Någon särskild
mat före kom inte under påskan. Vi köpte
fastlagsris på torget med färskt fjäder
Vi fick aldrig stryk av riset. "Slå
katten yr kunnans" har jag sett en gång
på kyrkan i Därlund. Kanter jag inte
biff "Ta ringarna." Ingen utklädsel
skedde vid påsk. Vi köpte gula kyckling-
ar och sålde ovan på gult kräppapper, som
sålles ovan på ägget. Påsktårter, köpta
på torget, sålles på berget. Vi hade ingen
särskild klädsel på långfredag eller några
andra regler, men påskens var alltid

svärkladda på långfredag. Vi åt mycket ägg
under påsk. Det skeddde när som helst, både
morgon och kväll varje dag. Äggen var mest
delfätskakta men ibland häckkakta till
sill. Var och en åt i alla fall mer än ett ägg
vid varje måltid. Jag brukade rita gubbar, b. d.
på äggen med blyerts pennor. Många andra
färgade äggen. Äggkvar förekom inte.
Vid Valborgsmåss kunde man se eldar
på avstånd utanför staden, åtminstone någon
eld varje år. Studenterna sjöng och
höll till klackan 19 på natten för Tegners-
statyn. Någon annan majsjungning kändes
jag inte till. Demonstrationstag förekom
varje år den 1 maj. Vid pingst pryddes
hemmet med pingstfiljor och annat grönt.
Vi gäster var ~~en~~ och dansade
nationaldanser annandag pingst. På pingst-

dagarna var dans förbjuden. Vid midsommar före
kom majstång på alla gårdar i kvarteret

Alla familjerna dansade på kullerstensgår-
darna, även far och mor. De dansade där
även sedan vi blivit större och var ute på
dans vid midsommar. Det var barnen som
ordrade vid majstången. Vi plöckade allt
det gröna till majstången i Kungsparken. — [märken]

Jag minns inte om det fanns någon maj-
stång i staden. Jag kan inte beskriva mig,
när majstången kom på Stortorget. I Folkets
park fanns majstång. På vägen hem från
dansen i Folkets park gick ungdomarna
i flock och dansade en stund på flera
olika gårdar. Den natten kom man inte
hem förrän kl 6 på morgonen. Eldar
fjälk kom ju vid midsommar. Vid Märken
lät vi alltid anka på kvällen späckad med

äpple och viskon, och därefter kaffe. Våra
höglider firade vi alltid enbart i hemmet.
Advent firades inte. Varken adventshas
eller -stjånor användes. Lucia förekas i
vart hem, blott en gång på smarrar. Familjen,
som bodde bredvid oss, hade en flicka, som
kom in till mig och mor med kaffe. Min
syster var gift då. Studenterna firade Lucia
på gatorna. De var klädda i långa, vita
klänningar och sjöng "Sankta Lucia". De tillade
från Tegnersplatsen och upp vaktade lek-
korer tidigt på morgonen. Vi sysstrar
steg upp och tillade på det i bland. Man hade
Lucia på församlingshemmet och på sjukhuset
sedan lång tid tillbaka, har jag hört.
Lussekalen finns inte.

Yrken och sysselsättningar.

För hade en enda arbetsplats. Han sade aldrig något om sitt arbete. Han började klockan 7 A.m. och slutade kl 6 e.m. Arbetsplatsen låg på Bangatan. Jag gick med kaffe och smörgås till jobbet på tisdag eftermiddagar, när det var halv sju aft. Göpa bort såg spännen för veckan. Det var en arbetare i tur och ordning, som fick skofa om sejfa efter arbetet. Arbetssdagen var lika lång hela året och jag arbetade lika under alla årstider. På sommaren fick arbetarna resa till Bjärred, vissa dagar för att bada. De flesta brydde sig inte om att resa, ty man fick ingen lön den dagen. För att dit någån med familjen med tåg. Far gjorde modeller, som sedan skulle gjutas. Arbetsredskapen fick han på fabriken. Lönen

var liten, men den räcker. Vi hade alltid kläder
och två prätter till middag. Han fick inga
naturliga förmåner. Far hade ingen personlig
kontakt med arbetsgivaren. Jag tror
knappast han kände arbetsgivaren. Far
sakade om en förmån, som han tyckte
bra om. Arbetsgivaren brödde sig inte om
de anställdas privatliv. Han gav inte de
anställda några gåvor. På fritiden var
far nästan alltid hemma om kvällarna.
Far var alltid med i fackförening, men jag
minns inte vilken. Han hade aldrig
extra arbete men var anställd i fabri-
ken i 33 år. Mor hade aldrig i hela sitt
liv haft något arbete. Hon skötte allt
i hemmet ensam. Barnen antades
inte. Mor lagade mat, städade, passade
oss andra och virkade på eftermiddagarna.

ACC. N:R M. 16586:90.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Får tycka att mor skulle vara hemma och
det ville hon själv också. Vi systrar hade
inte arbete som barn. Min syster var
hos Wörthing och trampade ordet, när hon
var 15 år och kom sedan till Lunds Vår-
nadsdepå. Arbetsdagen varade mellan 8 fm
och 6 em. Min syster var modist. Hon
fick ofta arbete under tid ändå till kl 3 på
kvällen utan lön. Jag gick till Melander och
spågade efter arbete. Systererna fick nog platsen
hos Wörthing genom gåmans. Hos Melander
erhöll jag 10 kr i veckan och på Vårnads-
depån 15 kr i veckan och senare 50 kr i
veckan. Jag betalade alltid halften hem.
Jag känner inte till något arbete som anses
lämpligt eller olämpligt för barn. I hemmet hade jag
ringa andra sysslor än att jag sydde till mig
själv, bl. a. "hardanger" till lakan.